

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СЛУЖБОВОГО ЕТИКЕТУ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Н.О. Прибиткова
науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності

Для кожної людини, як частини соціуму, важливо бути зрозумілою в суспільстві, мати можливості й засоби для пояснення, мотивування власних дій. Так само важливе значення має відчуття належності особи до єдиного смислового простору своєї родини, компанії друзів, колективу працівників, співгромадян.

Прискорені темпи розвитку сучасної цивілізації стверджують актуальність унормованих (сталих) форм поведінки у спілкуванні людей між собою. Унормовані форми поведінки існують для: а) полегшення взаємодії між соціальними суб'єктами; б) позбавлення людських стосунків надлишкової емоційної напруги; в) ствердження наявності між суб'єктами соціальної комунікації єдиного морального і смислового простору, що забезпечує відбування самого процесу соціальної взаємодії; тощо.

Етикет виступає зовнішньою формою вираження норм і принципів моралі будь-якої історичної спільноти, підкреслюючи при цьому визнання людиною моралі як необхідної й особливої форми духовного єднання, що виступає безумовною основою співжиття як способу власне людського існування. У даному контексті норми моралі виступають конкретними правилами поведінки, що визначають, як людина має вести себе по відношенню до суспільства, колективу, інших людей; дотримання норм забезпечується силою суспільної думки й механізмом самооцінки самої людини. Принципи моралі ж є найбільш загальними вимогами до поведінки людини в її ставленні до середовища і до себе, що визначають основну лінію її діяльності. Правила поведінки – це найбільш елементарні, конкретні вимоги до поведінки людини в конкретних умовах, що є похідними від норм і принципів моралі, і саме вони складають основу етикету.

Етикет (з фр. – ярлик, етикетка) – це сукупність формальних правил, що регулюють зовнішній прояв людських стосунків, а саме: поведінку з людьми, формули звертання, вітання, вибачення, подяки, поведінка у місцях загального користування, манери, одяг тощо. Етикет – це не лише форма самовираження та самореалізації, але й, в першу чергу, форма стримування, самоконтролю, опанування емоцій і вчинків.

Однак виховання культури спілкування не зводиться до засвоєння норм «красивої поведінки», тому що глибинно ці норми поведінки пов'язані з моральними принципами, моральними цінностями. Зовнішня культура поведінки є відсвіт прояву і вираження культури внутрішньої, всього духовного світу і складу особистості. Таким чином, набути навички культурної поведінки - не означає “завчити” відповідні правила, а потім механічно застосовувати їх у спілкуванні, подібне “прилучення” до культури мало що дасть і мало чого варте. Необхідно інше - зрозуміти, перейнятися усвідомленням великого людського сенсу, закладеного у ці зовнішні форми. Тоді правила хорошої поведінки, краса спілкування стануть вашим переконанням, “другою натурою” і дотримання їх буде приносити людині почуття задоволення і радості.

Працівники Національної поліції перебувають у самій гушавині людських стосунків, вони не стоять над і поза суспільством. Від їхньої культури та моральних устоїв багато в чому залежить стабілізація суспільних відносин. У зв'язку з цим актуалізуються проблеми морального виховання працівників поліції, їхньої професійної моралі та службової етики. Ці проблеми в силу тієї ролі, котру відіграють правоохоронні органи у суспільстві, мають безпосереднє практичне значення, а тому дослідження суперечливого процесу становлення високо гуманістичних стосунків як серед працівників поліції, так і в їхньому спілкуванні з різними категоріями громадян, особливо актуальне.

Національна поліція в Україні – державний правоохоронний орган, діяльність якого спрямована на реалізацію державної політики у сфері: захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; захисту об'єктів права власності; протидії злочинності; охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Саме тому кожний працівник поліції повинен чітко виконувати свої службові обов'язки і мати такі

загальнолюдські якості, які за реалій сьогодення допомогли б йому зберегти чистоту звання працівника поліції.

Образ сучасного, гармонійного розвиненого працівника поліції має уособлювати високі морально-етичні якості, ідейну переконаність, освіченість, розвинену здатність мислити, емоційну досконалість. Зовнішнім виявом духовного багатства людини, її внутрішнього світу є культура поведінки, вміння поводитись з людьми. Насамперед такі якості, як ввічливість, витримка, тактовність, скромність, дисциплінованість, взаємоповага і взаємодопомога, мають бути властиві будь-якому працівникові національної поліції.

Кожний працівник поліції зобов'язаний виконувати службові обов'язки, що визначають обсяг втілення завдань, доручених йому на посаді. Дисципліна в поліції зобов'язує, зокрема, кожну особу рядового і керівного складу:

- дотримуватись норм законодавства, виконувати вимоги присяги, статутів та накази начальників;
- дотримуватись норм професійної етики (етикету), не вчиняти дій, що можуть призвести до втрати незалежності й об'єктивності під час виконання службових обов'язків;
- постійно вдосконалювати свою професійну кваліфікацію, підвищувати рівень культури в роботі;
- сприяти начальникам у зміцненні дисципліни та забезпеченні статутного порядку, виявляти повагу до начальників, старших зі служби і за званням, бути ввічливим, дотримуватися правил носіння однострою й віддання військової честі;
- з гідністю та честю поводити себе поза службою, бути прикладом у дотриманні громадського порядку, стримувати інших від порушень правопорядку.

Вищенаведене дає підстави стверджувати, що однією з найважливіших складових службової дисципліни є дотримання службового етикету.

Етикет працівників Національної поліції – це складова їхньої морально-естетичної культури, що включає регламентовані форми поведінки та спілкування зі своїми колегами та громадянами.

Етикет регулює манери, а манери – це здатність поводитися, це зовнішня форма поведінки, особливості мови (тон, інтонація), жести, міміка, хода.

Службовий етикет у загальному розумінні – це зведення правил і норм, що регулюють порядок стосунків працівників між собою та працівників з громадянами.

Відмінною рисою службового етикету працівників Національної поліції України є його нормативний характер. Порядок відносин у правоохоронних органах регламентовано законами та підзаконними нормативно-правовими актами, виконання яких є обов'язковим, а саме Законом України «Про Національну поліцію», статутами, наказами, настановами, інструкціями тощо.

Згідно з Правилами етичної поведінки працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, затверджених наказом МВС від 28.04.2016 № 326 основними принципами службового етикету працівників МВС є:

- служіння державі і суспільству;
- гідна поведінка;
- доброчесність;
- лояльність;
- політична нейтральність;
- прозорість і підзвітність;
- сумлінність.

Дотримання таких правил – необхідний інструмент для підтримки здорового морального клімату, службових відносин і трудової дисципліни в колективі.

Працівник поліції повинен вміти втілити етичні принципи, засвоєні в процесі професійної підготовки, у відповідні форми зовнішньої поведінки, основу якої складають повага до людини та її гідності, ввічливість, тактовність, скромність, точність, естетична привабливість вчинків у поєднанні з доцільністю і здоровим глуздом. Така поведінка є втіленням і свідченням професіоналізму працівника Національної поліції України.